

ULUSLARARASI GÖÇMENLERİN KENT İÇİ MEKANDAKİ İLİŞKİLERİ: İZMİR BASMANE OTELLER SOKAĞI¹

The Relations In The Urban Inner Place Of International Migrants: İzmir Basmane Hotels Street

Doç. Dr. Gazanfer KAYA

Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi / Sosyoloji Bölümü, İzmir/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8236-4419>

Betül SARIKAYA

Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans, İzmir/TÜRKİYE

ÖZET

Uluslararası göç ve uluslararası göçmenler, küresel bir gerçekliktir. Ülkeler bu gerçekliği hem göç vererek hem de göç alarak deneyimlemektedirler. Küresel eşitsizliklerin arttığı günümüz dünyasında özellikle gelişmiş ülkelere doğru bir insan hareketliliği yaşanmaktadır. Çoğunlukla geri kalmış ülkelerden insanlar daha iyi bir hayat beklentisiyle, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere Kuzey Amerika ve Avusturya gibi coğrafyalara sığınma arayışındalar. Bu çalışmada uluslararası göçmenlerin konakladıkları mekânla (Basmane Oteller Sokağı) olan ilişkileri araştırılmıştır. Basmane semti Suriyeli göçmenlerin ve de yerli kent yoksullarının da yaşadığı, eski ve bakımsız binaların olduğu kent içi bir çöküntü mekânıdır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 15 uluslararası göçmen, 2 otel işletmecisi ve 1 market sahibi olmak üzere toplam 18 kişiyle görüşülmüştür. Uluslararası göçmenlerin çoğunluğu, Basmane semtini Avrupa'ya geçme yolunda geçici bir mekân olarak kullanmakla birlikte, bu konaklama süreci bazen aylarca sürebilmektedir. İyi bir hayat beklentisi içerisindeki uluslararası göçmenlerin; son derece kötü ve sağlıksız koşullarda yaşadığı ve özellikle de Afrikalı göçmenlerin bazı dışlanmalara maruz kaldıkları bu araştırmada bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Uluslararası Göçmen, İzmir, Basmane Oteller Sokağı

ABSTRACT

International migration and international migrants are a global reality. Countries experience this reality both through migration and migration. In today's world, where global inequalities increase, there is human mobility towards developed countries. People mostly from underdeveloped countries are seeking asylum in geographies such as North America and Austria, especially European countries, with a better life expectancy. In this study, the relations of international migrants with the place they live in (Basmane Hotels Street) were investigated. Basmane district is an urban inner collapse site with Syrian immigrants and indigenous urban poor living with old and neglected buildings. In this research, qualitative research method was adopted and interviews were conducted with semi-structured interview technique. A total of 18 people were interviewed, including 15 international immigrants, 2 hotel operators and 1 market owner. Although the majority of international immigrants use the Basmane district as a temporary place to cross Europe, this accommodation process can sometimes take months. International immigrants with a good life expectancy; It was found in this research that they lived in extremely poor and unsanitary conditions and that especially African immigrants were exposed to some exclusion.

Key Words: Migrant, International Migrants, İzmir, Basmane Hotels Street

¹ Bu çalışma, Türk Sosyal Bilimler Derneği'nin 16. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nde (ODTÜ / 27-29 Kasım 2019) sunulan bildiri metnindeki uluslararası göçmenler kısmının; ek literatür okumaları ve analizlerle geliştirilerek / gözden geçirilerek, makale biçimine dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur.

1. GİRİŞ

...
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil
 Cemal Süreya- Üvercinka

Kentler, içerisinde barındırdıkları insanların oluşturduğu toplumsal ilişkiler ve çelişkilerle, adeta çeşitliliğin mekanlarıdır. Kentleşen dünyada eşitsizliklerin derinleşmesi, milyonlarca göçmeni ülke içi ya da uluslararası göç hareketliliğine yöneltmektedir. Yine dünyanın bazı bölgelerinde yaşanan savaşlar ve politik iç karışıklıkların da insanları yerinden ettiği görülmektedir. Sosyolojik olarak nüfusun dörtte birinin kentlerde yaşadığı Türkiye, tarihinde deneyimlediği kırdan kente olan yoğun iç göçün dışında uluslararası göçmenlerin de yerleştiği veya transit göç amacı için geçici olarak sığındığı bir ülkedir. Özellikle Suriye'deki iç karışıklıklar sonrası Türkiye'ye yönelen son dönem kitlesel Suriye göçünün (3.6 milyon civarı nüfus), ülke demografyası ve sosyolojisi üzerinde önemli etkileri oluşmaya başlamıştır. Günümüzde sınır bölgesinde yaşanan yeni gelişmelere bağlı olarak, daha da artma potansiyeli taşıyan bu nüfusun dışında; Türkiye, Asya ve Afrika kıtalarından uluslararası göçmenlerin ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerine geçmek için geçici olarak sığındıkları bir mekandır. Yeni bir hayat beklentisi içindeki küresel yoksullar, Türkiye'nin batısındaki kıyı kentlerini, uluslararası göç yolunda transit bir durak veya kalıcılaşan bir mekan olarak kullanmaktadırlar. İzmir, uluslararası göçmenler için daha çok transit bir göç durağı olarak öne çıkmaktadır. Bazı dönemlerde bu durum, "İzmir'e Suriyeli Akını" gibi haberlerle daha da görünür kılınmıştır. İzmir'in Konak İlçesi Basmane semti, eski ve bakımsız evleri ve görece ucuz otelleri ile kent içi bir çöküntü mekanı olarak yerinden edilmiş sığınmacı göçmenleri kendine çekmektedir. Basmane Oteller Sokağı ayrıca yerli kent yoksullarının da barındığı bir mekan olma özelliğiyle, çok kültürlü bir yaşantıya da ev sahipliği yapmaktadır. Basmane semtinde Oteller Sokağı olarak bilinen 1296. Sokak ve yakın çevresindeki otellerde konaklayan uluslararası göçmenlerin mekanla kurduğu ilişkiler bu araştırmanın konusunu ve sınırlarını oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında Basmane Oteller Sokağı'ndaki otellerde kalan uluslararası göçmenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla yeni bir hayat beklentisi ile Basmane Oteller Sokağı'nda konaklayan uluslararası göçmenlerin toplumsal gerçekliği, mekan ve çevresinde kurduğu gündelik ilişkilerle bağlantılı olarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

2. ULUSLARARASI GÖÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç, değişik disiplinler tarafından ve birçok açıdan ele alınmış toplumsal bir gerçekliktir. Göç, insanların buldukları yerden ayrılması ve hedeflenen yere doğru bir hareketini içeren dinamik bir olgudur. Gerek ulusal anlamda ülke içerisinde gerekse uluslararası anlamda ülkeler arası düzeyde çeşitli nedenlerle gerçekleştirilen göç olgusu, toplumu anlama ve açıklama çabası güden sosyolojinin temel ilgi alanlarından / alt dallarından biridir. Bu çalışmada uluslararası göç ve göçmenler üzerine odaklanıldığından, öncelikle bu çerçevede değerlendirmeler yapılacaktır.

Göç Terimleri Sözlüğü'nde uluslararası göç; kişilerin geçici veya daimi olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerinden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca tanımda, uluslararası bir sınırın geçilmesi söz konusudur ifadesine yer verilmektedir (IOM, Uluslararası Göç Örgütü, 2013: 88). Dünyadaki tüm ülkelerin, farklı niceliksel oranlarda ve etkilerde olsa da uluslararası göçü deneyimlediklerini söylemek mümkündür. Kümbetlioğlu'na göre büyük kitlesel göçlerden önemli bir kısmı az gelişmiş ülkelerin sınırları arasında gerçekleşmektedir (Afrika ülkeleri). Uluslararası göç, sadece gelişmiş ülkelerin değil, artık çok sayıda ülkenin yüz yüze geldiği bir gerçekliktir (2003: 278). Dolayısıyla uluslararası göç, küresel bir göç hareketliliğidir. Söz konusu hareketlilik, günümüz dünyasında ülkeler arasındaki ekonomik, siyasal, teknolojik ve kültürel etkileşimin artmasıyla yani küreselleşme ile daha da ön plana çıkmaya başlamıştır. Erbaş'a göre küreselleşme süreci hemen hemen tüm dünyayı, ancak bazı bölgeleri diğerlerinden daha fazla etkileyecek biçimde işlemektedir. Bu işleyişin sonucu olarak da, belirli bölge ve bölgelerdeki toplumların sürecin olumsuzluklarından daha fazla etkilenmesi ve bu toplumlardaki bazı katmanların da en çok etkilenmesi durumu söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla da bu olumsuzluklardan en çok etkilenen insanlar daha güvenli yerlere hareket etme isteğine kapılmaktadırlar (2019: 202).

² Mutad, kelime anlamı olarak alışılmış, adet haline gelmiş (Kantar, 2010: 536) anlamına gelmekte olup, insanların mekâna ilişkin sosyolojik aidiyetini karşılamaktadır.

Uluslararası göç kuramlarına ilişkin pek çok yaklaşım olmakla birlikte*, bu çalışmada öne çıkan yaklaşımlar üzerinde durulacaktır. Uluslararası göç ile ilişkili kuramsal yaklaşımlardan neoklasik ekonominin makro kuramına göre, uluslararası göç ve onun karşıtı olan iç göçün nedeni, emek konusundaki arz ve talep alanında ortaya çıkan coğrafi farklılıkta yatmaktadır. Emek fazlasına sahip olan ülkeler, düşük bir ücret piyasasına sahiptir; buna karşılık sermayeye kıyasla sınırlı bir emek piyasasına sahip olan ülkelerin ücret düzeyi yüksek olmaktadır. Ücret farklılığından ileri gelen bu açıklıktan dolayı düşük ücretli işçiler, yüksek ücretli ülkelere göç etmektedir (Abadan Unat, 2006: 22). Yeni klasik ekonomi kuramının, uluslararası göçe dair basit ve ikna edici açıklaması kamuoyunu ciddi biçimde belirlemiş ve göç politikalarına entellektüel bir temel oluşturmuştur. Bu yaklaşımın çeşitli önerme ve varsayımlarını söyle sıralanmaktadır: 1. İşçilerin uluslararası göçüne ülkeler arasındaki ücret farkları neden olur. 2. Ücret farklarının ortadan kaldırılması işçi hareketini sonlandıracaktır ve bu farkların olmadığı durumda göç olmayacaktır. 3. Beşeri sermayenin –yani yüksek nitelikli işçilerin- uluslararası hareketi beşeri sermayenin getiri oranlarındaki farktan kaynaklanır. Bu getiri oranları genel ücret oranlarından farklı olabilir ve niteliksiz işçilerin göçünün aksi yönünde bir göç hareketi yaratabilir. 4. Uluslararası göçü belirleyen emek piyasalarıdır. Diğer piyasaların uluslararası göçe önemli etkileri yoktur. 5. Hükümetler için göç akımlarını kontrol etmenin yolu göç veren ve/veya alan ülkelere emek piyasasını düzenlemek veya etkilemekten geçer ((Massey, D.S, Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J.E., 2014: 14).

Neoklasik ekonominin mikro kuramına göre ise rasyonel bireyler, fayda-maliyet hesabı yaparak göç etmeye karar verirler. Çünkü bu hesaba göre, uluslararası göç hareketinden genellikle parasal bir pozitif net getiri beklerler ve bu göç beşeri sermayeye yatırım biçimi olarak kabul edilir. İnsanlar becerilerini ve bilgilerini en üretken olabilecekleri yere taşımayı seçerler; ancak daha yüksek ücretlere ulaşmadan göze almaları ve göğüslemeleri gereken bazı maliyetler vardır. Bu, göç seyahatin ve iş ararken hayatı idame ettirmenin maliyeti, yeni bir dil ve kültürü öğrenme çabası, yeni emek piyasasına uyumda yaşanan zorluklar ve eski bağları koparıp yeni ilişkiler kurmanın psikolojik maliyetlerini kapsar ((Massey, D.S, Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J.E.,2014: 14).

İkili işgücü piyasası kuramına göre de uluslararası göç, gelişmiş ülkelerin, az gelişmiş yahut gelişmekte olan ülkelere işgücü talebinden kaynaklanmaktadır. Bu modele göre işgücü piyasası iki sektörden oluşmaktadır: Birinci sektördeki işler ağırlıklı olarak yerli işçiler tarafından işgal edilmektedir, göçmenler ise ikinci sektörde yoğunlaşmaktadır. Bu konuda sermaye ile emek arasındaki farkı göz önünde bulundurmak gerekir. Sermaye, üretimin değişmez bir etkenidir. Talebin dalgalanması karşısında kullanılmayabilir, ancak tasfiye edilemez. Sermaye sahipleri her zaman işsizliğin masraflarını karşılamak zorundadırlar. Emek ise değişken faktördür. Talep azalınca, işgücüne yol verilir. Sermaye sahipleri imkan buldukları ölçüde, sürekli talebi yatırım gerektiren altyapı yatırımları ile, dalgalanan talebi ise işgücü ithali ile karşılamaya çalışırlar. Böyle sermaye-yoğun metotlar temel istekleri, emek-yoğun metotlar ise mevsimlik, dalgalı istekleri karşılamak üzere kullanılmaktadır. Bu ikilik (dualizm) işgücünü ikiye bölmektedir. Sermaye-yoğun birinci sektördeki işçiler, en iyi donanım ve aletlere sahip vasıflı işlerde çalıştırılmaktadır. İşverenler bu işçileri eğitmek suretiyle onlara yatırım yapmaktadır. Yaptıkları işler karmaşıktır, yoğun bilgi, maharet ve deney gerektirmektedir. Bu işçiler, genelde sendika üyesi toplu sözleşmenin verdiği haklara sahiptirler. Bu haklardan doğan mükellefiyetler nedeni ile birinci sektördeki işçilere yol vermek pahalıya gelir: Onlar adeta sermayenin bir parçası haline gelmiş bulunuyorlar. Buna karşılık emek-yoğun ikinci sektördeki işçiler istikrarsız, vasıfsız işler yapmaktadırlar. Onların işine, işverene yeni bir külfet yüklenmeksizin her an son verilebilir. İşgücü piyasasının bu ikili karakteri “bölünmüş işgücü piyasası” nı yaratmaktadır. İkinci sektörün egemen vasıfları düşük ücret, istikrarsız çalışma koşulları ve toplumsal hareketliliğin yokluğudur (Abadan Unat, 2006: 28-30).

Uluslararası göçe ilişkin öne çıkan kuramlardan biri de dünya sistemleri kuramıdır. Bu kurama göre merkez kapitalist ekonomik ilişkilerin çevresel ve kapitalist olmayan toplumlara etki etmesi yurtdışına göç etmeye yatkın hareketli bir nüfus yaratmaktadır. Dünya sistemleri kuramına göre göç, kapitalist gelişim sürecinde kaçınılmaz olarak gerçekleşen çözümlerin ve altüst oluşların doğal bir büyümesidir. Kapitalizm Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Okyanusya ve Japonya’daki merkezinden dışa doğru yayıldıkça, dünyanın çok daha büyük bir bölümü ve insan nüfusunun sürekli artan kısmı küresel pazar ekonomisine dâhil olmuştur. Çevre ülkelerdeki toprak, hammadde ve emek pazarların etkisine ve denetimine girdikçe, göç dalgaları

* Uluslararası göç kuramlarına/teorilerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: “Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi”, Massey, D.S, Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J.E.’nin 2014 tarihli makalesi ve Gülay Toksöz’ün “Uluslararası Emek Göçü” (2006) kitabındaki 16-24 arası sayfalar.

kaçınılmaz olarak ortaya çıkmış, bir kısmı daima yurtdışına kanalizе olmuştur (Massey, D.S, Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J.E., 2014: 24-25).

Göçün tarihsel süreçteki ve 20. yüzyıldaki nedenlerine bakıldığında, kapitalizmin dünya çapında egemenliğini kurma sürecinde bu gelişimin asli unsuru olarak kapitalist birikim sürecinin yayılcı niteliğinin ve işverenlerin işgücü maliyetlerini düşük tutma isteğinin uluslararası düzeyde işgücü talebine, dolayısıyla emek göçüne yol açtığı görülür. İkinci Dünya Savaşı ertesindeki dönemde gelişmekte olan ülkelerde kapitalist piyasa ilişkilerinin güç kazanmasına bağlı olarak kendine yeterli yerel geçimlik ekonomilerin piyasalara açılması ve piyasalarla rekabet edememesi sonucu buldukları köy veya kentte geçinme imkânı bulamayan giderek artan sayıda insan ülke içinde veya ülke dışına göç etmek durumunda kalmaktadır. Gelişmiş sanayi ülkelerinin önceleri emek yoğun sanayi dallarında ve madencilikte, sonraları hizmet sektörünün vasıfsız işlerinde istihdam etmek üzere işgücü talep etmesi ülke dışına göçü mümkün kılmıştır (Toksöz, 2006: 4).

Küreselleşmenin hızlanması ile uluslararası göç daha da yaygın bir hal kazanmıştır. İnsanlar gerek beceri ve yetenekleri doğrultusunda göç etme kararı alırken diğer bir tarafta ise göç etmek bir zorunluluk halini almaktadır. Bu çerçevede Kümbetlioğlu şu soruyu sormaktadır: Küresel ekonomik yapılanmaların arttırdığı işsizlerin, iş ve gelir imkanlarının bulunduğu bölgelere kayması bir 'zorunluluk' değil midir? (2003: 275). Dolayısıyla göç nedenlerine bakıldığında pek çok sığınmacı ve mültecinin aslında ekonomik nedenlerle göç ettiği görülmektedir" (Kümbetlioğlu, 2003: 272). 1945 sonrası dönemde ve özellikle 1980'lerin ortalarından bu tarafa göçsel hareketlerdeki patlama uluslararası göçün küresel dönüşümlerin çok önemli bir parçası haline geldiğini gösterir (Castles ve Miller, 2008: 126). Sirkeci ve Cohen'e göre de neoliberal reformlar sınır ötesi ilişkileri ve ulusötesi yapıları teşvik etti ve güçlendirdi. Bu da dolayısıyla uluslararası göçü etkiledi (2015: 13). 1990'lar gönülsüz ya da zorunlu göçte olağanüstü bir artışa tanıklık etti ve 90'ların ortalarında mülteciler ve ülkeleri içinde yerinden edilmiş insanların sayısı, bazı ülkelerde gönüllü uluslararası göçmenlerin iki katı oranında arttı (Findlay'dan akt Castles ve Miller, 2008: 197).

Arap bölgesi ve Ortadoğu'daki politik istikrarsızlık kitlesel mülteci akımlarını da beraberinde getirmiştir. Son yıllarda, İran ve Pakistan başlıca mülteci kabul eden ülkeler olurken, Afganistan dünyanın ana mülteci kaynağı olmuştur. Nüfus baz alındığında ise Afrika diğer bölgelerden daha fazla mülteciye ve yerinden edilmiş kitlelere sahiptir (Castles ve Miller, 2008: 11). Sahra Altı Afrika çoğunlukla Avrupa'ya ama aynı zamanda Kuzey Amerika ve Arap bölgesine kayda değer kıtalar arası göçmen akışları oluşturur. Bu akışların çoğu geleneksel olarak önceki sömürgeci güçlere doğru yöneliyordu: Örneğin, Kongoluların Belçika'ya göçü, Senegallerin Fransa'ya ya da Nijeryalilerin İngiltere'ye (Castles ve Miller, 2008: 197). 1990-2000 yılları arasında AB ülkelerine en çok sığınmacı gönderen 10 ülke sırasıyla şunlardır: Yugoslavya Federal Cumhuriyeti, Romanya, Türkiye, Irak, Afganistan, Bosna Hersek, Sri Lanka, İran, Somali, Kongo Demokratik Cumhuriyeti (Castles ve Miller, 2008: 153). AB'ye en çok iltica başvurusunun geldiği 10 ülke (Ocak-Ekim 2015) şöyledir: Suriye, Afganistan, Kosova, Irak, Arnavutluk, Pakistan, Eritre, Nijerya, Sırbistan, Ukrayna (https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151110_grafiklerle_gocmen_krizi, 10-11-2015).

Tablo 1. Uluslararası Göçmen Sayısı ve Dünya Nüfusu İçindeki Oranı (1970-2019)

Yıl	Göçmen Sayısı	Dünya Nüfusu İçindeki Oranı
1970	84,460,125	% 2.3
1975	90,368,010	% 2.2
1980	101,983,149	% 2.3
1985	113,206,691	% 2.3
1990	153,011,473	% 2.9
1995	161,316,895	% 2.8
2000	173,588,441	% 2.8
2005	191,615,574	% 2.9
2010	220,781,909	% 3.2
2015	248,861,296	% 3.4
2019	271,642,105	% 3.5

Kaynak: UN DESA'dan akt. IOM World Migration Report, 2020: 21.

Uluslararası göçmenlerin 1970-2019 yılları arasında dünya içerisinde değişen sayı ve oranlarının yer aldığı yukarıdaki tabloya bakıldığında, geline süreçte göçmen sayısının artışı dikkat çekicidir. Dünya üzerinde değişen siyasi ve ekonomik dengelerin sonucu olarak göçmen sayısının artışı beraberinde birçok problemi

de getirmektedir. 2019 yılı itibariyle 271.6 milyon insan, çeşitli nedenlerle anayurdu dışında çeşitli nedenlerle yaşamak durumundadırlar. Ayrıca Uluslararası Göç Örgütü (IOM) 2018 yılı verilerine göre uluslararası göçmenler arasında mültecilerin oranı 20.4 milyondur (https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019).

2000 yılı sonunda ise, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Asya ve Pasifik bölgesinde yaklaşık 5 milyon mültecinin bulunduğunu açıklamıştır. Bu o dönem dünya genelindeki 12.1 milyon olan mülteci sayısının yüzde 41'i idi (Castles ve Miller, 2008: 245). Bu rakamlar mültecilerin sayısının 18 yılda ciddi oranda arttığını ortaya koymaktadır.

Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkelerindeki savaşlardan kaçan mültecilerin ilk hedefleri Avrupa ülkeleridir. Akdeniz'i geçerek AB sınırlarına ulaşan düzensiz göçmenler, İtalya ve Yunanistan üzerinden diğer ülkelere geçmeye çalışmaktadırlar (Adıgüzel, 2016: 121). Bu geçişte göçmenlere insan/göçmen kaçakçılığı yapanlar aracılık etmektedirler. Kümbetlioğlu'na göre insan hareketliliğinin artışının, karlı bir "insan ticaretini" getirdiğini, bu alandaki ölümcül deneyimlerin medyaya yansımından izliyoruz. Göçmenler daha iyi yaşamak için ölüm riskini göze alabilmektedirler (2003: 273). Ulusal ve uluslararası alanlarda birçok devletin en önemli gündem maddelerinden biri haline gelen göçmen kaçakçılığı, düzensiz göçün artmasının ve önlenememesinin temel sebeplerinden biridir (Adıgüzel, 2016: 111).

Dünyada uluslararası göç anlamında yaklaşık son on yıla damgasını vuran olay ise; Suriye'de 15 Mart 2011'de başlayan rejim karşıtı gösterilerin kısa zamanda ciddi çatışmalara ve ardından da bir iç savaşa dönüşmesi ile birlikte ülkeden komşu ülkelere doğru gerçekleşen insan hareketliliğidir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Suriyelilerin göçünü, "yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası" olarak nitelemiştir. Suriye'de 2011 sonrasında 6-9 milyon insan evini terk etmek zorunda kalmıştır (Erdoğan, 2015: 317). Bu göç eden Suriyelilerin büyük çoğunluğu Türkiye, Irak, Ürdün ve Lübnan gibi komşu ülkelere sığınmış, bir kısmı da mülteci olarak Avrupa ülkelerine sığınmıştır. Bu ani ve kitlesel göç dalgası, göç alan ülkelerin toplumsal, ekonomik, kültürel alanlarında bir çok politikaların belirlenmesini ve de bunların hayata geçirilmesini getirmesi muhtemeldir. Castles ve Miller'ın vurguladığı gibi hükümet politikaları ne yönde olursa olsun, göç toplumun belli kesimlerinin sert tepkisini çeker. Göç sıklıkla çok boyutlu toplumsal değişim ve ekonomik yapılanma olarak da kendini gösterir. Halihazırda tahmin edilemez bir biçimde hayat koşulları değişmekte olan insanlar sıklıkla yeni gelenleri güvensizlik nedeni olarak algırlar. Gelişmiş ülkelerde yaygın olan algılardan birisi, fakir güneyden ve çalkantılı doğudan akan insan kitlelerinin kendi mesleklerini aldıkları, ev fiyatlarını yukarıya çektikleri ve sosyal hizmetlere aşırı yük getirdikleri yönündedir (2008: 20). Bu bağlamda göç birçok bakımdan göç edilen ülke üzerinde tedirgin edici ve endişe yaratan bir durum olarak algılanır. Azgelişmiş ülkelerden göç eden yerleşimcilerin göç ettikleri ülke üzerindeki yerleştikleri bölgeler çoğunlukla yerleşilen ülkedeki alt gelirli olanların yaşadığı semtler olup, bu semtlerde konut kira fiyatları artabilmektedir. Yine alt gelir gruplarının yoğunlaştığı enformel sektörlerde çalışacak daha ucuz bir yedek işgücünün göçle gelen varlığı da, yerli yerleşimciler tarafından tehdit olarak ("Suriyeliler İşimizi Elimizden Aldı" gibi) görülebilmektedir. Yerli halk çevresinde bu durum uluslararası göçmenlere yönelik zaman zaman dışa vuran bir öfke ve nefret diline dönüşebilmektedir.

3. TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI GÖÇMENLER

Türkiye tarihinde pek çok göç sürecine tanıklık etmiş bir ülkedir. Gerek bulunduğu coğrafya gereksede iç ve dış siyasal gelişmeler, ülkedeki göç hareketlerinin belli dönemlerde daha da yoğunlaşmasına etki etmiştir. Türkiye kuruluş sürecinde, kaybedilen Osmanlı topraklarından gelen Türk-Müslüman unsurlar ve de Anadolu'dan giden gayrimüslimler ile dış göçü deneyimlemiş; ardından ise "ulus devletin kentleşme" sürecine bağlı olarak başkent Ankara ve fabrikaların kurulduğu Anadolu kentlerine yönelik iç göç meydana gelmiştir. Türkiye tarihinde 1950'den 2000'li yıllara kadar ağırlıklı olarak kırdan kente doğru yoğun bir göç süreci yaşanmış, bu süreç demografik ve sosyolojik yapıda önemli değişimlere neden olmuştur. Yine bu süreçte 1960'lı yıllarda Avrupa'ya ve ardından Kuzey Afrika ülkelerine doğru başlayan emek göçünün dışında, Balkanlardan ve yakın coğrafyalardan Türkiye'ye yönelen nüfus hareketliliği görülmüştür. Erdoğan'a göre 1923-2011 yılları arasında Türkiye'ye gelen göçmen ya da mültecilerin toplam sayısının 1.7 – 2 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir (2018: 3). Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Türkiye'ye çalışmak için gelen yabancıların çoğu, sadece turist vizesi ile geçici bir dönem oturma izni olanlardır, fakat uzun yıllardır Türkiye'de kaçak olarak çalıştıkları bilinmektedir (Kümbetlioğlu, 2003: 291). Bu göçmenlerin hareketliliği, düzensiz göç kapsamında değerlendirilmektedir. İçduygu'ya göre düzensiz kavramı, ülkeye girmek ve/ya ülkede kalmak için hukuken izin almayan göçmenlerle ilgilidir:

üçüncü bir ülkeye geçerken Türkiye’yi kullanan kişiler ya da gerekli belgeleri olmadan ülkede kalan ya da çalışan kişileri ele alır (2015: 282). Düzensiz göç kapsamında farklı türde düzensiz olma halleri mevcut; örneğin, buldukları ülkelere yasal izinle girip yasal giriş süresi dolduğu halde ülkeden çıkış yapmayan, yasal izne sahip olmadan giren ve çalışan, çalışma izinlerini yenileyemeyen kişiler ve bu kişilerin çocukları ile sığınmacı başvurusunda bulunup başvurusu reddedilen ve yasal kalma süresi dolan kişiler bu kategoride yer alırlar (Migration Work and Migrations’ Rights Network’dan akt Şirin Öner, 2012: 16). Düzensiz göçmenler emek yoğun, güvencesiz ve esnek işlerde çalıştırılarak emekleri sömürülmektedir. Kağıtsız ve devlet nezdinde “kaçak” veya “yasadışı” olmaları, sınırdışı edilme endişesiyle birleşince, göçmenler resmi kurumlardan yardım talep edememekte ve çeşitli sömürü mekanizmaları karşısında oldukça çaresiz kalmaktadırlar (Şenses Özcan, 2015: 34). Türkiye uluslararası göçmenlerin yerleşmesinin dışında, coğrafi özelliğiyle de uluslararası göçmenlerin transit göç amacı için geçici olarak sığındığı bir insan hareketliliğine sahip bir ülkedir. Nitekim İçduygu ve Toktaş’a göre yabancıların Türkiye’ye yönelen göç hareketleri, genel olarak, Türkiye’nin sınır komşusu olan ülkelere veya diğer yakın ülkelere gerçekleşmekte, çoğu Türkiye’yi bir geçiş ülkesi olarak kullanan Asya ve Afrika’nın uzak ülkelerinden gelen göçmenlerin varlığı da bu göç dalgalarını büyütülmektedir (2005: 9).

Tablo 2. Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayısı (2005-2019)

Yıl	Göçmen Sayısı
2005	57.428
2006	51.983
2007	64.290
2008	65.737
2009	34.345
2010	32.667
2011	44.415
2012	47.510
2013	39.890
2014	58.647
2015	146.485
2016	174.466
2017	175.752
2018	268.003
2019	454.662

Kaynak: <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>

Türkiye’de 15 yılda yakalanan düzensiz göçmen sayısı ise 1 milyon 716 bin 280’dir. Düzensiz göçmen sayısına ilişkin bu resmi rakamlar, özellikle son beş yıldaki ciddi bir artışı ortaya koymaktadır. Nitekim son beş yılda yakalanan göçmen sayısı 1.219.368 olup, 15 yıllık süreçte yakalanan toplam düzensiz göçmenlerin % 71’ine karşılık gelmektedir. Günümüzde uluslararası transit göçün en uğrak istikameti haline gelen Türkiye son 5 yılda tarihinin en önemli uluslararası göç hareketiyle karşı karşıya kalmıştır. International Organization of Migration’un verisine göre Türkiye’de 5.9 milyon uluslararası göçmen olup, bu oran toplam nüfusun % 7’sine karşılık gelmektedir (<https://migrationdataportal.org>). Türkiye’de uluslararası göçmen sayısının nüfusa oranı, dünyanın toplam nüfusu içindeki % 3.5 olan uluslararası göçmen oranının iki katıdır. Bu oranda kitlesel Suriyeli göçünün, Murat Erdoğan’ın ifadesiyle “*son ve dev dalga*”nın etkisi çok büyüktür.

Nitekim 2010 yılında toplam nüfusun % 1.9’una karşılık gelen uluslararası göçmenler (<https://migrationdataportal.org>) 9 yılda katlanmıştır. Türkiye’ye Suriye’den gelen ilk toplu nüfus hareketi, 29 Nisan 2011’de Hatay’a giriş yapan 252 kişidir. Bu sayı 2015 yılı itibarıyla 1.738.448’e yükselmiştir (Erdoğan, 2015: 317-318). 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla Türkiye’de geçici koruma statüsünde bulunan kayıtlı Suriyeli sayısı 3.585.209 kişidir (<https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>). Faist’e göre göç süreçleri bir kere başladı mı, daha fazla sayıda insanı içine almaktadır. Kitlesel göçe yol açan zincirleme bir reaksiyon süreci ortaya çıkar, öyle ki, bazen bu kitlesel göç, dış göçe uğrayan ülkenin belirli bölgelerindeki nüfusun büyük çoğunluğunu içerir (2003: 21). Nitekim Suriye ile sınır veya sınıra yakın olan iller Kilis (115.491), Hatay (438.330), Şanlıurfa (423.600), Gaziantep (452.533) yoğun göç almıştır. Bu iller arasında yer alan Kilis’teki Suriyeli sayısı il nüfusunun % 81.02’si gibi büyük oranına karşılık gelmektedir. Türkiye’nin 3 büyük kenti açısından Suriyeli göçmen rakamları şu şekildedir: İstanbul’da

482.483, İzmir’de 147.018 ve Ankara’da ise 95.933 (<https://mülteciler.org.tr/turkiye>). Uluslararası göçmenlerin İzmir’i tercih etmelerinde, Torbalı-Menderes gibi şehre yakın ilçelerde tarımsal işgücü olanakları ve de göçmenlerin bazılarının deniz yoluyla Yunanistan’a ve oradan da Avrupaya gidebilme hedefinin etkili olduğu söylenebilir. Göçle gelen ve Türkiye’nin kentlerinde gittikçe kalıcılaşan bir nüfus gücüne dönüşen Suriyelilerin; Türkiye’nin sosyal, kültürel, ekonomik yaşamıyla bütünleşme süreçleri en önemli toplumsal sorunlar arasında yer almaktadır. Her ne kadar hükümetler bu sorun karşısında bir takım önlemler alma çabasını sürdürmekle birlikte, ülke tarihinde bu yoğunluktaki bir göç hareketinin varlığı, yaşanan sorunların kısa vadede çözümünü güçleştirmektedir.

Türkiye’de Suriyeliler dışında birçok kaçak-düzensiz veya turist ve de başka bir ülkeye mülteci olarak yaşamak için geçici olarak ülkede kalmış göçmenler bulunmaktadır. Türkiye’den geçiş yapmak için gelen göçmenlerin Türkiye’ye giriş yaptıkları temel giriş noktaları, doğudaki İran ve Suriye sınırlarıdır. Özellikle Van şehri, İran ve daha doğu ile bağlantılı insan kaçakçılığı ağları için önemli bir merkez haline gelmiştir. Türkiye’den ayrılırken, geçiş yapan göçmenlerin çoğu, Ege kıyılarından deniz yoluyla veya kara yoluyla (çoğunlukla Meriç Nehri üzerinden) Yunanistan’a geçmeye çalışmaktadırlar. Bu göç süreci boyunca, İstanbul ve İzmir önemli geçiş noktaları olmuşlardır (İzmir’de özellikle Basmane bölgesi, İstanbul’da Aksaray). Bu bölgelerde insan kaçakçılığı yapanlar ile göçmenler bağlantılar kurmakta ve bazen de göçmenler, diğer ülkeye geçirilmenin masraflarını karşılayabilmek için geçici işler bulabilmektedirler (İçduygu ve Biehl, 2012: 29). Bu bağlamda uluslararası düzensiz/transit göç durağı olarak İzmir ve de uluslararası göçmenlerin konakladığı kent içi bir semt olan Basmane semti üzerinde önemle durmak gerekmektedir.

4. ULUSLARARASI GÖÇMEN DURAĞI OLARAK İZMİR VE BASMANE OTELLER SOKAĞI

Ege Bölgesi’nin metropol kenti İzmir, tarihsel süreçte pek çok göçe tanıklık etmiştir. İzmir, Cumhuriyetin ilk yıllarında mübadeleye bağlı olarak aldığı /verdiği dış göçün dışında, Türkiye’de 1950-1980 arasında ağırlıklı olarak kırdan kente iç göç şeklinde yaşanan insan hareketliliğinin İstanbul ve Ankara’dan sonra yoğunlaştığı bir kenttir. 1980 sonrasında da bu iç göç dalgası devam etmiştir. Ayrıca yine 1980’lerin sonlarından itibaren başta Bulgaristan’daki Türkler olmak üzere, İzmir kenti dış göç almaya devam etmiştir. Araştırmamız açısından vurgulanması gereken temel nokta, İzmir’in düzensiz-kaçak uluslararası göçmenlerce Avrupa’ya geçmek için transit bir merkez olarak kullanılmasıdır. Özellikle yukarıda yer verdiğimiz düzensiz göçmenlerin sayılarındaki son beş yıldaki büyük artış, İzmir’deki insan hareketliliğine de yansımıştır. Yine Avrupa’ya geçmek isteyen göçmenler içinde Suriyelilerin de bulunması bu hareketliliği önemli boyutlara taşımıştır. İzmir’in Konak İlçesi sınırlarındaki Basmane Semti, uluslararası göçmenlerin yoğun bir şekilde ve çoğunlukla geçici olarak konakladığı bir kent içi mekândır.

19. yüzyıldan başlayarak Avrupa’dan Osmanlı İmparatorluğu’na taşınan modern bir kurum olan otellerle tanışan İzmir, kozmopolit yapısının etkisiyle bu yeni kurumu kolay benimsemiştir. Kentin ulaşım, alt yapı, sanayi gibi her alanında modernleşme çabasında olduğu bu dönemde otellerin yer aldığı bir diğer bölge ise Basmane’dir. Batı Anadolu’nun verimli ovalarından gelen ürünlerin liman aracılığıyla Avrupa’ya aktarılması, yabancı bir yatırım olarak inşa edilen Basmane Garı’nı art alanı ile kent arasında bir kapı durumuna getirirken, Basmane bölgesi konut ve ticaretin yanı sıra konaklama işlevini de üstlenmiştir (Kayın, 2010: 41). Cumhuriyetin ilk yıllarında zenginlerin yaşadığı gösterişli bir semt olan Basmane, günümüzde Afrika ve Ortadoğu ülkelerinden gelen göçmenlerin, çoğunlukla Suriyelilerin yaşadığı bir merkeze dönüşmüştür. Semtte konaklama ihtiyacının artmasıyla birlikte oteller bölgesi olarak gelişen Basmane sokakları, günümüzde göçmenlerin ucuz konaklama ihtiyacına hizmet etmektedir.

Basmane’nin sokaklarında 17. yüzyıldan kalan, birçoğu yıkılmış ve tarihin izlerini taşıyan eski Yahudi evleri bulunmaktadır. Bu evler günümüzde Suriyeli ailelerin kira karşılığı yaşadıkları evlere ve pansiyonlara dönüşmüştür (Akt. Ekim, 2018: 53). Tarihsel süreçte, konut, ticaret, konaklama gibi farklı işlevler ile kozmopolit İzmir’deki farklı kültürlerin birbirine değdiği bir alan olan Oteller Bölgesi, günümüzde hala tarihi olanla yeni arasında, konut, ticaret ve konaklama aktiviteleri arasında, farklı sosyo-ekonomik sınıflar arasında, hatta göç olgusu dolayısıyla farklı coğrafyalar arasında bir kesişme alanıdır (Kayın, 2010: 42).

İzmir’in en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Basmane, işlek ve gün içerisinde sürekli hareketli bir bölge olan Kemeraltı’na yakındır. Kemeraltı, ticari faaliyetler yürüten birçok işyerini içerisinde barındırmaktadır. Bölgenin şehir merkezine yakın bir konumda yer alıyorsa akabinde hemen yanı başında yoksulluğu

gölgelemeye çalışan rezidansların, gösterişli mağazaların, lüks konutların ve arabaların göze çarptığı bir görüntüyü gözlemlemek mümkündür. Sınıfsal konumları ve gelir farklılıklarına bağlı olarak, kent imkânlarından aynı derecede faydalanamayan kent yoksulları, Basmane semtindeki eski konutlarda ikamet etmektedirler. Basmane, kitlesel Suriyeli göçü ile Suriyelilerin de yoğun yerleştiği bir mekân olmuştur. Basmanedeki Tarihi Oteller Sokağı çevresindeki yerleşimde; yurdundan, evinden kopmuş çeşitli insan hikâyelerini barındıran kent yoksulları ile özellikle de Afrikalı uluslararası göçmenler aynı mekân paylaşmaktadırlar. Halis'in yazısında belirttiği üzere otellerdeki odalar, mültecilerin geldikleri ülkelere göre doğal bir sınıflamaya ayrılmış durumda. Somalililer, Afganlar, Filistinliler ve Iraklıların her biri kendi vatandaşlarıyla kalıyor. Türkiye'ye çoğunlukla resmi yoldan giriyorlar ama ülkeden çıkarken yasadışı yollar dışında seçenekleri yok. Türkiye'ye girmeden önce insan tacirleriyle ilişki kuruyorlar. Geldiklerinde onları bulup kaçış sıralarını bekliyorlar (2012). Uluslararası göçmenlerin bazıları geçiş sürecinin sekteye uğraması sonrasında bölgede kayıtdışı ve güvencesiz işlerde çalışarak hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu idame etme çabası, işgücü piyasasındaki yerli nüfusun iş olanaklarını sınırladığından bazı tepkiler ortaya çıkmaktadır. Nitekim Erim'in Basmane semtinde yürüttüğü bir saha araştırmasında şu tespiti ulaşılmıştır: Son dönemde Suriyeli sığınmacılar için de önemli bir durak olan Basmane semti ve çevresindeki bekâr odasında kalan erkekler, çalıştıkları vasıfsız işlerin Suriyeliler tarafından daha ucuza yapılması nedeniyle işsiz kalmış olmaktan şikâyetçi olduklarını ifade etmişlerdir (2019: 107).

Basmane'ye gelen sığınmacıların büyük bölümü, Ege kıyılarından Yunanistan ve çeşitli Avrupa ülkelerine geçmeye çalışıyor. Ege Denizi'nde geçen yıl (2014) 12 bin 884 kaçak göçmen yakalayan Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın bu yılın (2015) ilk 8 ayında yakaladığı göçmen sayısı 44 bin 155'e ulaştı. Botları veya tekneleri batan mültecilerin bir kısmı ölüren, binlercesi de ölümün kıyısından kurtarılmıştır (<https://www.yeniasir.com.tr/yasam/2015/09/06/multeci-draminin-merkezi-basmane>). 2015 yılında Basmane semti ve civarı çok yoğun bir Suriyeli sığınmacı akımına uğradı ve sığınmacıların bir kısmı Avrupa ülkelerine geçmek için Ege Denizini botlarla geçtiler. Ekim'in belirttiğine göre günümüzde ekonomik durumu yetersiz olan, Suriye ve Afrikalıların yoğun olarak yaşadığı Basmane semtinde, çevredeki gayrimenkul danışmanlarından edinilen bilgilere göre, aylık ev kiralari 400-1000 TL arasında değişiklik göstermektedir. Basmane'nin iç kısımlarına gidildiğinde Arapça tabelalar, Suriyelilere hizmet eden lokantalar, kuaförler ve tuhafiyeye dükkânları göze çarpmaktadır (2018: 53).

Fotoğraf 1: Gazanfer Kaya

Fotoğraf 2: Betül Sarıkaya

5. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile Basmane Oteller Sokağı'ndaki otellerde kalan uluslararası göçmenler ve otel yetkilileriyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği çerçevesinde 15 uluslararası göçmen, 2 otel görevlisi ve 1 kişi de oteller sokağındaki market işleten olmak üzere 18 kişiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında otellerde konaklayan 15 kişi ile 2019 yılının Nisan-Mayıs ve de Eylül-Ekim aylarında görüşmeler yapılmıştır. Yabancı göçmenlerle gerçekleştirilen görüşmelerde Dokuz Eylül Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği'nde okuyan öğrencilerden (Tugay ve İklim) gönüllü çevirmenlik yardımı alınmıştır.

Görüşmelerde izin alınarak ses kaydı kullanılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında önemli olarak görülen yerlerde ek olarak notlar alınmıştır. Ses kaydı çözümlemesi ve notlar birlikte değerlendirilmiş olup; görüşmecilerin benzer olarak ifade ettikleri görüşler üzerinde daha çok yoğunlaşmıştır.

6. SAHA GÖRÜŞMELERİNİN ANALİZİ

Basmane Oteller Sokağında konaklayanlarla gerçekleştirilen görüşmeler, bu araştırmada temel veriyi oluşturmaktadır. Çalışmadaki çıkarımlar görüşmecilerin beyanı ile sınırlıdır. Görüşmecilere yöneltilen sorularda katılımcılar kişisel bilgiler de verdiklerinden, görüşmeciler metin içinde yaş ve cinsiyet bilgileri ile adlandırılmıştır. Saha araştırmasında 3 kadın ve 12 erkek olmak üzere 15 uluslararası göçmen ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2 otel işletmecisi ve 1 market işletmecisiyle de görüşmeler yapılmıştır. Yine görüşmecilerin 8'i evli olup, genelde eş ve çocuklarının yanlarında olduğu görülmüştür. Göçmenlerin çoğunun 25-35 yaş aralığında yani genç ve genç yetişkin yaş dilimlerinde oldukları bulgulanmıştır. Uluslararası göçmenlerin eğitim durumları ise şöyledir: 9'u üniversite mezunu, 5'i lise mezunu ve 1'i ise okur yazar değildir. Bu rakamlar mülteci olmak için Türkiye'den Avrupa ülkelerine geçme çabasında olan göçmenlerin eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Castles ve Miller da çalışmalarında bu duruma işaret etmişlerdir: Göç edenlerin çoğu üniversite mezunuydu ve 'beyin-göçüyle' beraber az bulunur insan sermayesinin kaybı uzun süren bir Afrika sorunu olmuştur (2008: 197). Yabancı göçmenlere geldikleri ülkelerinde yaptıkları işin ne olduğu sorulmuştur. Erkek görüşmeciler ticaret, çatı kaplama, berber, inşaat işçisi, montajcı, şoför gibi meslekleri ve işsiz olduklarını belirtmişlerdir. Kadın görüşmeciler ise kuaförlük, danışmanlık ve işsiz olduklarını belirtmişlerdir. Yabancı erkek göçmenlerin bir kısmı burada geçici işlerde çalıştıklarını belirtmiş olup, ellerine geçen ücretlerin aylık 1200 – 2200 TL arasında olduğunu belirtmişlerdir. Bu rakamlar aralığı, asgari ücretin altında bir gelirle çalışan bir işgücü gerçekliğini göstermektedir. Dolayısıyla bu bulgular da uluslararası göçmenlerin gerek kendi ülkelerinde gerekse de geçici çalıştıkları transit ülkede düşük ücretlerle çalıştıklarını ortaya koymaktadır.

Abadan Unat'ın da neoklasik ekonominin makro kuramı yaklaşımında yer verdiği üzere, emek fazlasına sahip olan ülkeler, düşük bir ücret piyasasına sahiptir; buna karşılık sermayeye kıyasla sınırlı bir emek piyasasına sahip olan ülkelerin ücret düzeyi yüksek olmaktadır. Ücret farklılığından ileri gelen bu açıklıktan dolayı düşük ücretli işçiler, yüksek ücretli ülkelere göç etmektedir (2006: 22).

Oteller Sokağında görüşülen uluslararası göçmenlerin 8 kişisi; 1 Kongo, 2 Eritre, 1 Nijerya, 1 Afganistan, 1 Sudan, 1 İran, 1 Azerbaycan uyrukludur. Basmane Oteller Sokağında yoğun bir Afrika göçmen nüfusunun varlığı, oteller sokağında dolaşıldığında kendini göstermektedir. Görüşmecilerden sadece biri (G14, Kadın, Yaş: 31), Kongo'dan Türkiye'ye uçakla gelmiştir, diğerleri ise otobüslerle gelmiş ve bazen de yürümüşlerdir. Görüşmeciler bu durumu şöyle ifade etmişlerdir: *"Kilise'den yardımla geldik. Suriye'ye oradan Türkiye'ye geçtik ve çok fazla yürüdük. Çok zorlu bir yolculuktu"* (G12, Erkek, Yaş: 43). *"Önce Sudan'a geldik, oradan Mısır'a geçip Türkiye'ye oradan ulaştık. Çok riskli bir yolculuktu"* (G10, Erkek, Yaş: 34). Göçmenler zor bir yolculukla Türkiye'ye ve oradan İzmir'e gelmişlerdir. Görüşülen göçmenler arasında Basmane'de bir ay kalan olduğu gibi, bir yıla yakın ve daha üzeri kalanlar da vardır.

Görüşmecilere Basmane'yi neden tercih ettikleri sorusu yöneltilmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere İzmir, Avrupa'ya geçmeyi amaçlayan uluslararası göçmenler için sığınan ve çoğunlukla da geçici olarak görülen bir duraktır. Nitekim görüşmecilerin önemli bir bölümü bu durumu gizlememektedirler: *"Avrupa'ya geçmek için buraya geldim"* (G1, Erkek, Yaş: 25). *"Önce İstanbul'a geldim. Orada oto yıkamacıda çalışıyordum. Buraya Yunanistan'a geçebilmek için geldim"* (G8, Erkek, Yaş: 39). *"Buraya gelen tüm mültecilerin amacı buradan doğru Yunanistan'a geçmek"* (G12, Erkek, Yaş: 43). *"Avrupa'ya gitmek istiyordum. Bir Türk tarafından dolandırıldım ve burada kaldım"* (G6, Erkek, Yaş: 35). *"Buraya gelen tüm mültecilerin amacı buradan doğru Yunanistan'a geçmek, turistik değil"* (G12, Erkek, Yaş: 43). Görüşmeciler, Yunanistan üzerinden ve ölümü de göze alarak Avrupa ülkelerine mülteci olarak sığınma çabasında dırlar. Bu çabada insan kaçakçıları aracı konumundadırlar. Görüşmeciler bu konuda fazla bilgi vermeyi tercih etmezken, verilen sınırlı bilgilerden Basmane'ye gelişlerinde araçların rol oynadığı görülmektedir. Bazı görüşmeciler bu durumu ifade etmişlerdir:

"Biri tarafından buraya getirildik" (G10, Erkek, Yaş: 34). *"Bizi İzmir Basmane'ye bir adam getirdi, biz nereye geldiğimizi bilmiyorduk"* (G15, Kadın, Yaş: 41). Uluslararası göçmenler, Ege kıyılarından deniz yoluyla veya kara yoluyla (çoğunlukla Meriç Nehri üzerinden) Yunanistan'a geçmeye çalışmaktadır. Bu

göç sürecinde İstanbul ve İzmir önemli geçiş noktalarını oluşturur (İzmir’de özellikle Basmane bölgesi, İstanbul’da Aksaray) (İçduygu ve Biehl, 2012: 29).

Saha görüşmeleri sırasında otel yetkilileri ile de görüşülmüştür. Bir otel yetkilisi Bay N. şunları ifade etmiştir: “Genellikle Afrika’dan geliyorlar. Tek amaçları Yunanistan’a geçmek. Bu geçişlerin %70’i ölümle sonuçlanıyor. % 10’u ulaşabiliyor ancak % 20’sini ise polis çeviriyor. 10 kişilik bota 50 kişi bindiriyorlar. Burada hastalanıp ölenler oluyor. Kimsesizler mezarlığına gömülüyorlar. Bizim otelimizde öyle bir şey var ki bütün kapılar açık, herkesin telefonu parası tüm değerli eşyaları meydanda. Şu ana dek kimse kimsenin bir şeyini çalmış değil hırsızlık gibi bir durumla karşılaşmadım. Suriyeliler, Iraklılar’dan çok daha iyiler bu konuda. İşte Afrikalıların tek sorunu var o da bağırarak konuşuyorlar. Genellikle gitmek istedikleri ülkeler başta Almanya oluyor. Sonra İngiltere ve Fransa. Buraya belli bir bütçeyle geliyorlar tabi. Buradan Yunanistan’a geçmek için 700 dolar veriyorlar. Genellikle buraya gelmeden önce ilk başta İstanbul’a gidiyorlar. Orada patronları-ayakçıları var. Onlar da yine Afrikalı onlar yönlendiriyorlar Basmane’ye. Burada kalma süreleri değişiyor. 2 aydır kalandı var 8 aydır kalandı. Tek amaçları Yunanistan’a geçmek. Dün yine gidenler vardı Jandarma yakalamış. Yabancı şubeye bırakıyorlar. 2-3 gün tutup serbest bırakıyorlar”. Başka bir otelin yetkilisi Bay Ş. ise şunları ifade etmiştir: “Bir de burada konaklayan her insanla ayrı bir iletişimim var. Hepsinin dilinden anlayarak konuşmak lazım. Bak işte sıcak, samimi iletişim bu oluyor. Bizim Otelimizde genellikle yerli müşteriler konaklıyor. Alırsak Suriyeli alıyoruz. Afrikalı özellikle almıyoruz. Çünkü çok gürültü yapıyorlar”. Bu ifadeler, otel yetkililerinin göçmenlerin yaşam koşullarına, hedeflerine, sorunlarına ve onlara yönelik algılarına yönelik bulguları da ortaya koymaktadır. Oteller Sokağında market işleten bir esnaf ise göçmenlere ilişkin şu değerlendirmede bulunmuştur: “Şimdi çoğu yakalanıyor. Önceden bildiğim kadarıyla yabancı şubede 2-3 ay tutuluyorlardı. Bu aralar 7-10 gün arasında bırakıyorlar. Ne kadar doğru bilmem ama tutulan süre boyunca AB’den para alıyormuş devlet. İşte sonra tekrar Basmane’ye geri geliyorlar. İzmir’de Basmane’den başka bir yerde yaşayamıyorlar. Renklerinden dolayı. Burada çok rahatlar. İzmir’in başka hiçbir yerinde bu kadar siyahi bulamazsın. Geçiş sürecinde çok büyük paralar dönüyorlar. Büyük illegal işler bunlar. Onları taşıyan bu araçlar gönderdikleri adaya göre fiyat biçiyor. Mesela Çeşme’den Chios’a 1200 dolar. Bu şekilde Atina’ya ulaşım daha kolaymış. Dikili’den Midilli’ye gitmek 700 dolar ama Midilli’de 3-4 ay kalıyorlar. Bu daha dolambaçlı oluyor. Şu anda % 50 başarılı ulaşım. 3 sene önce % 80’lerdeydi. Daha kolay gidiyorlardı. Şimdi İçişleri Bakanlığı’nın bölgeyi sıkı tutması geçişlerin durdurulmasında etkili tabi”. Bu ifadelerden Basmane’nin bu sokağının Afrikalıları için izole bir yaşam olduğuna ve de insan kaçakçılığına ilişkin bazı bilgilere ulaşılmaktadır.

Fotoğraf 3: Betül Sarıkaya

Fotoğraf 4: Betül Sarıkaya

Basmane Oteller Sokağı bir kısmı tarihi, bakımsız ve eski otellerin olduğu bir kent içi mekân olarak, uluslararası göçmenlerin düşük fiyatlarla konaklamasına olanak sağlamaktadır. Nitekim görüşmeciler kişi başı günlük 10-40 TL arası fiyatlarla kalabilmektedirler. Otel odalarının son derece sağlıksız ve bakımsız olması, gelen göçmenlerin ailece bir odada konaklaması ve bazen aylarca bu odalarda konaklanması durumu günlük oda fiyatlarının düşük olmasında etkilidir. Bir görüşmeci “Odamız 7 kişilik. Günlük 15 lira ödüyoruz” (G13, Erkek, Yaş: 35) derken; ailece bir odada kalan başka bir otelde görüştüğümüz görüşmeci

ise “Günlük otele bir yatak için kişi başı 10 lira ödüyoruz” (G15, Kadın, Yaş: 41) demiştir. Yine sahada görüşmeler gerçekleştirilirken bir otelin bodrumuna dahi (Fotoğraf 3) sünger yatakların konulduğunu ve de içinde Afrikalı göçmenlerin kaldığını gözlemledik. Son derece sağlıksız, kötü ve ortak kullanım alanlarının (tuvalet-banyo) bulunduğu koşullarda yaşayan göçmenlerin birçok hastalık riskiyle de karşı karşıya kaldıkları açıktır.

Uluslararası göçmenlere yaşadıkları mekâna ilişkin değerlendirmelerine ve mekânda kurdukları ilişkilere yönelik sorular yöneltilmiştir. Böylece görüşmecilerin Basmane Oteller Sokağına ilişkin olumlu ve olumsuz değerlendirmelerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur. Uluslararası göçmenlerin olumlu değerlendirmelerinde, mekânda kendilerine benzer ve yani Afrikalıların olması pozitif bir durum olarak belirtilmiştir. “Herkes bizim gibi. Siyahiler var, rahatız. Sorun olmuyor. Memleketimi özliyorum tek sorun bu” (G3, Erkek, Yaş: 28). “Burası ucuz. Kendi ülkemden insanlar var bu olumlu” (G8, Erkek, Yaş: 39). Oteller her ne kadar sağlıksız ve kötü koşullarda olsa da ucuz olarak görülmesi, olumlu bir yön olarak ifade edilmesine kaynaklık etmiştir. Basmane Oteller Sokağı, Afrikalı göçmenlerin yoğunluğundan kaynaklı olarak, göçmenlere bir rahatlık duygusu verse de, Basmane dışında durum farklılaşmaktadır. Bir görüşmeciye göre; “Basmane iyi, içinden çıktığımızda çok fazla siyahi olmadığından dolayı bizleri garipsiyorlar, hâlâ alışamadılar bize. Aslında melezlik çok normal bir şey insanların alışması gerek iken hayvanat bahçesindeki hayvanlara bakar gibi dik dik bakıyorlar, bunların olmaması gerek. Buradaki hayatımızda iyi hissediyoruz, yoksa çoktan gitmiştik” (G11, Erkek, Yaş: 28). Çakmak’a göre Afrikalı göçmenin bedeni onu tehlike-tekensizlik ve yasadışılık ekseninde sabitleyen bir bilginin ürünü olarak karşımıza çıkıyor (2015: 170).

Uluslararası göçmenlerin Basmane Oteller Sokağı ve konakladıkları yere ilişkin olumsuz değerlendirmelerinde otellerin temiz ve sağlıksız olmaması öne çıkmaktadır: “Temiz bir ortam değil, pis görünüyor” (G2, Erkek, Yaş: 27). “Bu bölgeye mecbur olanlar geliyor yoksa kimse burada kalmaz” (G6, Erkek, Yaş: 35). “Bu otel çok iyi değil ama başka şansımız yok, daha ucuz bir yer yok bizde de para yok, buradan daha iyi yerlere paramız yetmiyor o yüzden burada kalmak zorundayız” (G15, Kadın, Yaş: 41). Ayrıca görüşmeciler ekonomik durumlarının kötü olmasını, yardım görememelerini ve iş bulma sorunlarını ifade etmişlerdir: “Hayat o kadar kolay değil, iş yok, yardım fazla yok. Hiçbir şey olmadığı için pozitif hiçbir şey diyemeyeceğim” (G11, Erkek, Yaş: 28). “Burada Afrikalılar için hiç iş imkânı yok. Bizlere bir iş vermiyorlar kimliğimiz olmadığı için fakat kimlik çıkartmak da çok zor. Bulduğumuz işler de para vermiyor, köle olarak kullanıyorlar bizi. Western Union’dan yurtdışındaki akrabalarımız tarafından gönderilen parayı da kimliğimiz olmadığı için çekemiyoruz zorlanıyoruz” (G12, Erkek, Yaş: 43). “Çok fazla olumsuz tavır var bize karşı. Bazen acıkıyoruz, ne yemek var ne yardım” (G13, Erkek, Yaş: 35).

Basmane Oteller Sokağındaki otellerde evsiz veya ailesinden kopmuş yerli kent yoksulları da kalmaktadırlar. Göçmenlerin diğer göçmenler ve bu mekanı paylaştıkları yerli nüfusla olan ilişkilerine yönelik şu bulgulara ulaşılmıştır. “Diğerleri ile herhangi bir iletişimim yok. Kendi halimde yaşıyorum” (G4, Erkek, Yaş: 32). “Herkes kendi halinde olduğu için sıkıntı olmuyor. İyi anlaşıyoruz” (G14, Kadın, Yaş: 31). “Düzenli bir iletişimim yok. Yoksul herkes” (G9, Kadın, Yaş: 49). “Diğer Afrikalılarla ilişkimiz iyi, güzel geçiniyoruz ama merhaba merhabadan çok ileri gitmiyor, sosyal hayatımız yok” (G11, Erkek, Yaş:28). “Basmane’de sosyal hayatımız yok. Bu yüzden zorlanıyoruz. Yardıma ihtiyacımız var. Çocuklarımız okula gidemiyor, yapacak hiçbir iş yok. Tüm gün otelde oturup kalıyoruz. Bu durum bizi zorluyor” (G15, Kadın, Yaş:41). Bütün bu ifadeler, Basmane Oteller Sokağındaki yabancı göçmenler arasındaki sosyal etkileşimlerin oldukça sınırlı düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Göçmenlerin buldukları mekanı geçici olarak görmelerinin bu durumda etkisi bulunmaktadır. Nitekim bir görüşmeciye göre; “Tüm mültecilerin amacı buradan geçip gitmek. Bir bağımız yok” (G12, Erkek, Yaş: 43).

Uluslararası göçmenlerin çoğunun transit bir göç durağı olarak gördükleri Türkiye’ye ilişkin olumlu bir algı ve değerlendirmelerinin olduğu, ancak yaşam koşulları ve güçlükler açısından ise sorunlar taşıdığını belirtmişlerdir. “Türkiye hakkındaki görüşlerimiz çok farklı idi. Savaşta olduğunu sanıyorduk ama geldiğimizde çok güzel bir yer olduğunu gördük. Düşündüğümüzden çok daha değişik idi. İzmir güzel ama kolay değil, iş imkanı vermiyorlar. Keşke olsa, en azından kendimizi geliştirebilirdik o şekilde” (G11, Erkek, Yaş: 28). “Türkiye çok özel bir ülke, herkes için (her ırktan dil, dinden insan) bir ülke, turistik ve ekonomik yönden ama bizim gibi mülteciler için yaşanacak bir ülke değil. Çocuklarımızı okula almıyorlar, eğitim vermiyorlar. Fransa’da olsa onları okutuyorlar, bizlere iş imkânı veriyorlar, yardım ediyorlar belli seviyeye dek. Burada hiçbir imkân, yardım yok, en azından çocukları okula alsalar kalabilirdik burada ama bizi kaderimize terk ediyorlar bu hayata mahkûm ediyorlar, yarımsız, eğitimsiz, okulsuz, işsiz biz ne

yapalım” (G12, Erkek, Yaş: 43). “Türkiye çok güzel çok yaşanılabilir bir ülke fakat imkanlar olmadığı için gitmeye çalışıyoruz” (G13, Erkek, Yaş: 35). Görüşmelerden anlaşılacağı üzere Türkiye’ye ilişkin pozitif bir değerlendirme olmakla birlikte, özellikle mülteci olarak Avrupa’ya sığınmak isteyenlerin Türkiye’deki olanaklar (iş, yardım, eğitim gibi) konusunda son derece negatif bir yaklaşım bulunmaktadır. Ayrıca bir görüşmeci de Türkiye’de Afrikalılara karşı ayrımcılığın olduğunu ifade etmiştir: “Türkiye’deki insanlar sadece “beyaz” insanları seviyor, siyahi insanları dışlamaktalar” (G15, Kadın, Yaş: 41).

Uluslararası göçmenler, özellikle göç etmeyi düşündükleri Avrupa ülkelerinde akrabaları ve yakınlarının olduğunu ifade etmişlerdir: “Avrupa’da, Belçika ve İngiltere’de akrabalarımız var. Bazen bize yardım ediyorlar” (G10, Erkek, Yaş: 34). “Avrupa’da çok arkadaşlarımız var, bize çok yardım ettiler çok para gönderdiler” (G11, Erkek, Yaş: 28). Bu durum uluslararası göçte, gidilmek istenen hedef ülke ile göçmenler arasındaki kurulan ağ ilişkilerinin insan hareketliliği üzerindeki etkisini göstermektedir. Yine Castles ve Miller’ın belirttiği üzere Afrikalı göçmenlerin çoğunlukla Avrupa’ya, geleneksel olarak önceki sömürgeci güçlere doğru yöneldiği, bu bağlamda Kongoluların Belçika’ya göçü, Senegallerin Fransa’ya ya da Nijeryalıların İngiltere’ye göçü saptaması (2008: 197) bu saha çalışmasında da bulgulanmıştır: “Ailem yok sadece arkadaşlarım var. Gelecek için planım Avrupa’ya, Belçika’ya geçmek” (G12, Erkek, Yaş: 43). “Belçika’ya ya da Almanya’ya gitmek istiyoruz” (G15, Kadın, Yaş: 41)

Uluslararası göçmenlerin geleceğe ilişkin öne çıkan planları Avrupa ülkelerine geçebilmek ve o ülkelerde mülteci olabilmektir. “Gelecek için planım Avrupa’ya geçmek” (G10, Erkek, Yaş: 34). “Gelecek için amacımız planlarımız iyi güzel bir hayat. Bunun için de Avrupa’ya gitmeye çalışıyoruz (G12, Erkek, Yaş: 43). “Gelecek için amacımız herkesin aradığı, istediği gibi güzel, iyi ve mutlu bir hayat. Tek endişem o mutluluğu bulamamak ve o hayata erişememek. Avrupa’ya geçmek için İzmir’e geldim, Avrupa’da bir hayat istiyorum” (G11, Erkek, Yaş: 28). Bir görüşmeci de Avrupa’ya geçmek isteğini dolaylı olarak belirtmiştir: “Gelecek için planımız şimdi için yok, burada her şey iyi ama gelecek için neden olmasın (yurtdışına çıkmak)” (G13, Erkek, Yaş: 35). Uluslararası göçmenlerin hedef kıtası olan Avrupa, farklı kıta ve ülkelerden göçmenlerin iyi, mutlu ve güzel bir hayat beklentisinin de kesişme noktasıdır.

7. SONUÇ

Uluslararası göçmenlerin kentsel mekanda kurduğu ilişkilere odaklanan bu çalışmada ilgili alandaki literatürün değerlendirilmesinin dışında, saha görüşmesinden elde edilen bulguların betimsel analizi yapılmıştır. Günümüz dünyasının en önemli küresel sorunlarından biri olan uluslararası göçmenlerin hareketliliği, göçmenlerin transit bir göç durağı olarak kullandıkları Türkiye’yi yakından etkilemektedir. Türkiye tarihinde pek çok iç ve dış göç olayını deneyimleyen bir ülke olmasına karşın, son 5 yılda artan göç hareketliliği çarpıcıdır. Bu göç hareketliliğinde, özellikle Suriye’den Türkiye’ye yönelen kitlesel dev göç dalgasının etkisi büyüktür. Çalışmamızda Avrupa’ya göç etmeyi hedefleyen göçmenlerin, geçiş durağı olarak kullandıkları İzmir Konak İlçesi Basmane Senti üzerinde odaklanılmıştır. Basmane’deki Oteller Sokağındaki otellerde konaklayan göçmenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Göçmenler Basmane de kısa süre kalmak için gelmekle birlikte, bazı dönemlerde özellikle sınır geçişlerine ilişkin önlemler arttırıldığında, Basmane’deki kalış süreleri uzayabilmektedir. Basmane semtinde kalan göçmenlerin ana hedefi Avrupa olduğu için, yaşadıkları mekan geçici bir konum olmaktadır. Bir başka deyişle yoksul ülkelerden gelen göçmenler, refah coğrafyası gördükleri Avrupa ülkelerine geçmek/sığınmak için, eski ve bakımsız otellerin öne çıktığı kent içi bir yoksulluk mekanı olan Basmane’ye gelmişlerdir. Saha araştırması bulgularına göre, görüşülen göçmenlerin eğitim seviyelerinin yüksek olması ve çoğunluğunun genç olması dikkat çekici bir durumdur. Bu durum yaşadıkları ülkelerin ekonomik koşullarının ve istihdam olanaklarının zorluğunun işaretleridir. Görüşme yapılan göçmenler otellerde son derece kötü ve sağlıksız koşullarda konaklamaktadırlar. Yine görüşmeciler kendilerine yönelik devlet, belediye ve sivil toplum kuruluşlarının yardımlarının olmadığı ve de sosyal dışlanma durumuyla karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla göçmenlerin insanlık ailesinin bir ferdi olduğu gerçekliği unutulmadan, temel insani hak ve özgürlüklerine olanak sağlayacak koşullar sağlanmalıdır. Bu noktada devlet, belediye ve sivil toplum kuruluşlarının yapacağı çalışmalar oldukça önem kazanmaktadır.

Kısacası, araştırma doğrultusunda yeni bir hayat beklentisindeki uluslararası göçmenler, daha iyi bir yaşama kavuşma beklentisi içerisinde Avrupa’ya ulaşabilmek için Basmane’de bulduklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla zor şartlar altında hayatlarını sürdürmeye çalışan ve zorunluluğun doğurduğu bu mekânda yoksulluk durumunu paylaşan bu insanların esas gayesi, insan onuruna yaraşır bir hayat sürmektir. “Yeni bir hayata başlamak istiyorum” diyen uluslararası göçmenlerin bu hayat beklentisi için

demirlediği İzmir, zaman zaman hayat yolculuğunun son durağı olabilmektedir.

Bu çalışmanın girişinde bir Türk şairin Afrika ile ilgili dizelerine yer vermiştik, son sözü ise 41 yaşındaki evli ve üç çocuklu Afrikalı bir kadın görüşmeçiye veriyoruz:

“Gelecek için planlarım şimdilik belli değil, çünkü herhangi bir yere kıpırdayabilmek için yeterli paramız yok. Bir yere gidebilecek fırsatım olursa, Belçika'ya veya Almanya'ya ya gitmek isterim. Onların sosyal yardım imkanlarının daha iyi olduğunu biliyoruz. Tekrar özgür olmak ve çocuklarımla birlikte yeniden okula başlamak istiyorum. Liseyi terketmiş olduğumdan dolayı bitirip üniversiteye gitme isteğim var. Burada yardıma ihtiyaç duyuyoruz ve şimdi kaldığımız yerden başka bir yere taşınmamız gerekiyor. Kaldığımız yerin şartları çok kötü (yayı çıkmış sünger yataklar, küçük yetersiz yaşam alanları, küflü duvarlar, kırık camlar) ve ülkeme geri dönmem de imkansız, dönersem de Kongo'daki ailem beni öldürecek. Bu yüzden başka bir ülkeye gitmek, benim ve çocuklarım için lüksten çok bir zorunluluk”.

KAYNAKÇA

Abadan Unat, N. (2006). Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten-Uluslararası Yurttaşlığa, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Adıgüzel, Y. (2016). Göç Sosyolojisi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Castles, S & Miller, M. (2008). Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri (Çev.: Bülent Uğur Bal-İbrahim Akbulut), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Çakmak, E. (2015). “Siyah=Yabancı=Göçmen: Afrikalı Göçmenlerin İstanbul Deneyimine Dair Bir Okuma”. . (Ed. L. Körükmez-İ. Südaş), Göçler Ülkesi, ss. 169-177, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Erbaş, H. (2019). “Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler”. Toplumsal Gidişlerden Kaçışlara Göç ve Göçmenler/Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları, ss. 181-208, Phoenix Kitabevi, Ankara.

Erdoğan, M. (2015). “Türkiye’ye Kitleli Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler”. (Ed. M. Erdoğan-A. Kaya), Türkiye’nin Göç Tarihi / 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler, ss. 315-347, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Erdoğan, M. (2018). Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Faist, T. (2003). Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar (Çev.: A. Z. Gündoğan- C. Nacar), Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Halis, M. (2012). “Ölüm Yolculuğunun İlk Durağı Basmane”, Sabah Gazetesi, 08.09.2012. Erişim Tarihi: 29 Şubat 2020.

IOM- Uluslararası Göç Örgütü (2013), Göç Terimleri Sözlüğü.

IOM/International Organization For Migration (2020). World Migration Report.

İçduygu, A. & Toktaş, Ş. (2005). Yurtdışından Gelenlerin Nicelik ve Niteliklerinin Tespitinde Sorunlar, Türkiye Bilimler Akademisi Yayını, Ankara.

İçduygu, A. & Biehl, K. (2012). “Türkiye’ye Yönelik Göçün Değişen Yörüngesi”. (Ed. A. İçduygu), Kentler ve Göç/ Türkiye, İtalya, İspanya, ss. 9-72, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

İçduygu, A. (2015). “Türkiye’ye Yönelen Düzensiz Göç Dalgaları İçinde ‘Transit Göç’”. (Ed. M. Erdoğan-A. Kaya), Türkiye’nin Göç Tarihi / 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler, ss. 277-294, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Ekim, G. (2018).” Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyelilerin Mevcut Durumları ve Sorunları Üzerine Bir Alan Araştırması: İzmir Basmane Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.

Erim, F. (2019). “Bekar Odaları’nda Kalan Erkeklerin Deneyimlerinin Eleştirel Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi: İzmir-Basmane Örneği”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kanar, M. (2010). Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Derin Yayınları, İstanbul.

Kayın, E. (2010). “Tarihsel ve Yaşamsal Kesişmeler: Basmane Oteller Bölgesi”, İzmir Kültür ve Turizm Dergisi, 2(7): 40-42.

Kümbetlioğlu, B. (2003). “Küresel Gidişat, Değişen Göçmenler ve Göçmenlik”, (Ed. A. Kaya-G. Göksu Özdoğan), Uluslararası İlişkilerde Sınır Tanımayan Sorunlar, ss. 271-298, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Massey, D.S, Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J.E., (2014). “Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi”, (Çev.: Saniye Dedeoğlu, Burcu Oskay, Çağlar Özbek, İbrahim Sirkeci, M. Murat Yüceşahin), Göç Dergisi, 1(1): 11-46.

Sirkeci, İ. & Cohen, J.H. (2015). “Hareketlilik, Göç, Güvensizlik”, İdeal Kent Dergisi, 14: 8-21.

Şenses Özcan, N. (2015). “Düzensiz Göç Üzerine Bir İnceleme: Küresel Dinamikler, Ulus-Devletler, Göçmenler”, İdeal Kent Dergisi, 15: 22-39.

Şirin Öner, A. (2012). “Göç Çalışmalarında Temel Kavramlar”, (Ed. G.I. Öner-N. A.Ş. Öner), Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar, ss.13-27, İletişim Yayınları, İstanbul.

Toksöz, G. (2006). Uluslararası Emek Göçü. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151110_grafiklerle_gocmen_krizi, Erişim Tarihi: 08 Ocak 2020.

<https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>, Erişim Tarihi: 06 Ocak 2020.

https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019, Erişim Tarihi: 09 Ocak 2020.

<https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>, Erişim Tarihi: 09 Ocak 2020.

<https://www.yeniasir.com.tr/yasam/2015/09/06/multeci-draminin-merkezi-basmane> “Yeniasır Mülteci dramının merkezi Basmane”, Erişim Tarihi: 08 Ocak 2020.

TABLO 3. Uluslararası Göçmen Görüşmecilerin Listesi

Görüşmeciler	Yaş	Cinsiyet	Ülke
G1	25	Erkek	Kongo
G2	27	Erkek	Eritre
G3	28	Erkek	Nijerya
G4	32	Erkek	Afganistan
G5	35	Erkek	Sudan
G6	35	Erkek	İran
G7	35	Erkek	Kongo
G8	39	Erkek	Eritre
G9	49	Kadın	Azerbaycan
G10	34	Erkek	Kongo
G11	28	Erkek	Kongo
G12	43	Erkek	Kongo
G13	35	Erkek	Kongo
G14	31	Kadın	Kongo
G15	41	Kadın	Kongo